

Natuurtoets Rondweg Borne

Natuurtoets Rondweg Borne

referentie	projectcode	status
RIS717-1-OOSM5-01	RIS717-1	definitief
projectleider	projectdirecteur	datum
R. Huisman	ir.drs. J.L.C.M. van Daelen	15 maart 2017

autorisatie	naam	paraaf
goedgekeurd	ir. R.A.M. Huisman	

INHOUDSOPGAVE	blz.
1. INLEIDING	1
1.1. Aanleiding	1
1.2. Plangebied	1
1.3. Werkzaamheden	3
1.4. Leeswijzer	3
2. TOETSINGSKADER	4
2.1. Gebiedsbescherming	4
2.1.1. Natuurbeschermingswet 1998	4
2.1.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN) / Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	5
2.2. Soortenbescherming	7
3. BESCHERMDE GEBIEDEN	10
3.1. Natura2000-gebieden	10
3.2. Beschermde Natuurmonumenten	12
3.3. Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	13
4. BESCHERMDE SOORTEN	14
4.1. Methode	14
4.2. Beschrijving per soortgroep	14
4.2.1. Vaatplanten	14
4.2.2. Grondgebonden zoogdieren	15
4.2.3. Vleermuizen	17
4.2.4. Vogels	20
4.2.5. Vissen	22
4.2.6. Amfibieën en reptielen	22
4.2.7. Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden	23
5. SAMENVATTING CONCLUSIES	25
5.1. Beschermde gebieden	25
5.2. Beschermde soorten	25
6. BRONNEN	28
laatste bladzijde	28
BIJLAGEN	aantal blz.
Verificatie-WP E6a Flora en Fauna	6

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

De Gemeente Borne is voornemens een nieuwe verbindingsweg aan te leggen die de Bornerbroeksestraat in het zuiden met Rondweg N743 in het noorden verbindt.

De onderliggende natuurtoets heeft betrekking op het plangebied voor de aanleg van de verbindingsweg. In dit rapport zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op de in de omgeving aanwezige beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffw) en beschermde gebieden onderzocht. Indien relevant is hierbij onderscheid gemaakt in de aanleg- en gebruiksfase van de verbindingsweg.

In onderliggende natuurtoets is eerst aan de hand van literatuurbronnen uitgezocht welke beschermde soorten en/of beschermde gebieden in de directe nabijheid van het plangebied aanwezig zijn of potentieel aanwezig zijn. Deze gegevens over soorten uit de bureaustudie zijn vervolgens tijdens een veldbezoek geverifieerd. Daarna is onderzocht welke effecten het voornemen op de beschermde gebieden en soorten heeft en wat de consequenties daarvan zijn voor de uitvoering van het voornemen en het gebruik van de weg.

1.2. Plangebied

Het plangebied ligt in de Gemeente Borne, net ten westen van de bebouwde kom van de plaats Borne (afbeelding 1.1). De weg verbindt in de toekomst de Bornerbroeksestraat in het zuiden met Rondweg N743 in het noorden. Het plangebied ligt in een oud agrarisch landschap. Het gebied wordt gekenmerkt door (extensief begrazen) weiden, akkerlanden (maïs), struweel, houtwallen, bomenrijen en kleine bosschages (zie afbeelding 1.2). Daarnaast grenst een aantal woonhuizen, boerderijen en bedrijven aan het plangebied. Er zijn nieuwbouwwoningen aanwezig, maar ook een aantal oude schuren en boerderijen. Ter hoogte van het bedrijventerrein Molenkamp kruist de nieuw aan te leggen weg de spoorlijn die tussen Hengelo en Almelo loopt.

Afbeelding 1.1 Plangebied verbindingsweg Borne

Afbeelding 1.2 Impressie van het plangebied

1.3. Werkzaamheden

De werkzaamheden betreffen de aanleg van de nieuwe verbindingsweg en bijbehorende aansluitingen op het bestaande wegennet. Hiervoor worden onder andere graafwerkzaamheden verricht (bouwklaar maken plangebied, ontgraven cunet), wordt bronbemaling toegepast, worden greppels gedempt en wordt de nieuwe weg geasfalteerd. Daarnaast dient als gevolg van de werkzaamheden een aantal bomen en struwelen te worden verwijderd. Er worden voor zover bekend geen gebouwen gesloopt. De materialen voor de reconstructie worden aangevoerd over het bestaande wegennet. Het is niet duidelijk wanneer het project van start gaat en wat de doorlooptijd is. De aannemer bepaalt dit pas in een later stadium. Het is ook niet bekend of er gedurende de avond en nacht (donker) gewerkt wordt. In deze natuurtoets worden aanbevelingen gedaan voor de uitvoering.

1.4. Leeswijzer

- Hoofdstuk 2: het toetsingskader in relatie tot de natuurwet- en regelgeving.
- Hoofdstuk 3: beschrijving van de Natuurbeschermingswet-gebieden, NNN-gebieden en weidevogelleefgebieden in de directe omgeving van het plangebied en de mogelijke consequenties hiervan voor het voornemen.
- Hoofdstuk 4 beschrijving van de effecten van het voornemen op de beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet).
- Hoofdstuk 5: samenvatting en belangrijkste conclusies/samenvatting van de effecten van de werkzaamheden op beschermde gebieden en beschermde soorten. Daarnaast worden de consequenties en vervolgstappen ten aanzien van gebieds- en soortenbescherming inzichtelijk gemaakt.
- Hoofdstuk 6: overzicht van de geraadpleegde literatuur.

2. TOETSINGSKADER

De Wet Natuurbescherming vervangt de nu afzonderlijke wetten Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. De geplande datum voor inwerkingtreding van de Wet Natuurbescherming is 1 januari 2017. Vanaf dat moment is niet de Minister maar de provincie bevoegd gezag voor het verlenen van een ontheffing. Tot die tijd is het vigerende toetsingskader zoals in dit hoofdstuk beschreven.

2.1. Gebiedsbescherming

2.1.1. Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet '98) biedt de juridische basis voor het Natuurbeleidsplan, de aanwijzing van te beschermen gebieden en landschapsgezichten, vergunningverlening, schade- vergoeding, toezicht en beroep. Internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) zijn hiermee in nationale regelgeving verankerd.

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Nbwet '98:

- Natura 2000-gebieden (VR- en HR-gebieden);
- beschermde Natuurmonumenten;
- gebieden die de Minister van LNV aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen (uitgezonderd verplichtingen op grond van de VR en HR), zoals Wetlands.

Deze gebieden worden in de navolgende paragrafen nader toegelicht.

Natura 2000

Op dit moment doorlopen een aantal HR-gebieden nog de definitieve aanwijzingsprocedure tot Natura 2000-gebied. De al eerder aangewezen VR-gebieden worden hierbij opnieuw aangewezen. In deze overgangssituatie bestaan er:

- gebieden die reeds definitief zijn aangewezen, met instandhoudingsdoelstellingen (zie volgende paragraaf);
- gebieden die nog niet definitief zijn aangewezen, maar waarvoor wel ontwerp aanwijzingsbesluiten met voorlopige instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd;
- gebieden die nog niet als Natura 2000-gebied zijn aangewezen maar wel als zodanig bij de Europese Unie zijn aangemeld.

Een belangrijk verschil tussen de toetsing van Natura 2000-gebieden in de huidige situatie en de toetsing in de situatie na de definitieve aanwijzing, ligt in de toetsingscriteria van het beschermings- regime. Afhankelijk van de procedure vindt toetsing plaats op basis van:

- een definitief aanwijzingsbesluit met instandhoudingsdoelstellingen;
- eerder vrijgegeven voorlopige (concept) instandhoudingsdoelstellingen die onderdeel zijn van een ontwerp aanwijzingsbesluit;
- een toelichting of motivering zoals beschreven op het aanmeldingsdocument van Natura 2000-gebieden voor de Europese Unie.

Instandhoudingsdoelstellingen beschrijven de doelen voor natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten om een gunstige staat van instandhouding te waarborgen. In deze instandhoudingsdoelstellingen kunnen complementaire doelen zijn opgenomen voor vogelsoorten die in zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren en voor habitattypen en -soorten die nog niet in het gebied voorkomen en die op landelijke schaal in een zeer ongunstige staat van instandhouding

verkeren, maar waarvoor in het onderhavige gebied goede kansen aanwezig zijn voor ontwikkeling en vestiging. Met die complementaire doelen wordt binnen het netwerk van Natura 2000 een bijdrage geleverd aan de realisering van de landelijke doelen voor de betreffende habitattypen en soort(en).

Beschermde Natuurmonumenten

In de oorspronkelijke Natuurbeschermingswet uit 1967 werd het onderscheid tussen Staats- en Beschermde Natuurmonumenten gemaakt. Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 verviel dit onderscheid.

Bij de aanwijzing van Natura 2000-gebieden is het mogelijk dat (delen van) Beschermde Natuurmonumenten binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied vallen. Indien dit het geval is, worden over het algemeen de waarden, uit het aanwijzingsbesluit van het Beschermde Natuurmonument, verwerkt in de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura 2000-gebied. Indien niet alle waarden van een Beschermde Natuurmonument zijn opgenomen in de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura 2000-gebied, dient er ook toetsing plaats te vinden aan de hand van de waarden uit het aanwijzingsbesluit van het Beschermde Natuurmonument.

2.1.2. Natuurnetwerk Nederland (NNN) / Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het plangebied ligt in de provincie Overijssel. Het ruimtelijk beleid van de Provincie Overijssel is in oktober 2015 opnieuw vastgelegd in twee documenten, te weten de Omgevingsvisie Overijssel en de provinciale Omgevingsverordening 2009. In de volgende alinea's wordt het belang van deze twee beleidsstukken kort toegelicht.

Omgevingsvisie Overijssel

De provincie Overijssel heeft als ambitie om samen met partners een vitale samenleving tot ontplooiing te laten komen in een mooi en vitaal landschap. Deze ambitie is nader uitgewerkt in de Omgevingsvisie Overijssel. Hierin is de provinciale visie op de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in Overijssel weergegeven. De Omgevingsvisie heeft dan de status van:

- structuurvisie onder de (nieuwe) Wet ruimtelijke ordening;
- regionaal Waterplan onder de Waterwet;
- milieubeleidsplan onder de Wet milieubeheer;
- provinciaal verkeer- en vervoersplan onder de Planwet verkeer en Vervoer;
- bodemvisie in het kader van ILG-afspraken met het rijk.

In de Visie is beschreven waarbinnen de inpassing van de EHS¹ een plaats heeft. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS waarbij we tevens zoveel mogelijk rekening houden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. De kernkwaliteiten binnen de EHS zijn natuurkwaliteit, landschappelijke kwaliteiten en beleving van rust.

¹ Tegenwoordig wordt in plaats van de term 'Ecologische Hoofdstructuur' de term 'Natuurnetwerk Nederland' gehanteerd. In de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening wordt echter nog gesproken over Ecologische hoofdstructuur. In aansluiting op het provinciale beleidskader wordt zodoende in deze rapportage ook nog de term Ecologische Hoofdstructuur gehanteerd.

De Omgevingsvisie Overijssel beschrijft het belang van EHS-gebieden en Natura2000-gebieden. Voor ontwikkelingen die niet passen binnen de doelstelling van de EHS is geen ruimte, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang waar niet op een andere manier aan kan worden voldaan. Daarbij worden de zogenaamde EHS-spelregels gehanteerd: herbegrenzing van de EHS, saldering van negatieve effecten en toepassing van het compensatiebeginsel. Het 'nee, tenzij'-principe en de overige spelregels (zoals compensatie) zijn opgenomen in de provinciale Omgevingsverordening. Er is door toepassing van de spelregels ruimte voor het aanpassen van de begrenzing als daarmee de doelen op een betere manier kunnen worden bereikt.

Omgevingsverordening 2009

De verordening is één van de instrumenten die provincie inzet om de verschillende onderwerpen van provinciaal belang te realiseren. De verordening wordt ingezet voor die onderwerpen waarvoor de provincie eraan hecht dat de doorwerking van het beleid van de Omgevingsvisie juridisch geborgd is.

De Omgevingsverordening richt zich net zo breed als de Omgevingsvisie Overijssel op de fysieke leefomgeving in de provincie Overijssel. Dit betekent dat regels worden gegeven op het gebied van de ruimtelijke ordening, maar ook op het gebied van mobiliteit, milieu, water en bodem. De Omgevingsverordening Overijssel 2009 heeft de status van:

- ruimtelijke verordening in de zin van artikel 4.1. Wet ruimtelijke ordening
- milieuverordening in de zin van artikel 1.2. Wet milieubeheer
- waterverordening in de zin van de Waterwet
- verkeersverordening in de zin van artikel 57 van de Wegenwet en artikel 2A. van de Wegenverkeerswet.

Onder titel 2.7 van de Omgevingsverordening (geconsolideerde versie 21-10-2015), is het beleid met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) vastgelegd. De bescherming van de EHS volgt het 'Nee, tenzij-regime'.

'Nee, tenzij'-regime

In artikel 2.7.3 is opgenomen dat binnen gebieden die zijn aangeduid als EHS geen bestemmingen aangewezen mogen worden of activiteiten plaats mogen vinden die leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden,

Voor de EHS geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied. In de verordening is het 'nee, tenzij'-regime vast gelegd. Dit betekent dat (nieuwe) plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten of tot een significante vermindering van de oppervlakte van, of van de samenhang tussen die gebieden leidt. Zolang een dergelijke aantasting niet plaatsheeft, is er vanwege de EHS geen grond om de betreffende ontwikkeling tegen te gaan. Er is geen sprake van externe werking.

Dit betekent dat in principe areaal, kwaliteit en samenhang van gebieden binnen de EHS behouden moeten blijven (art. 2.7.3.). In afwijking hierop is een bestemming of activiteit echter wel mogelijk, wanneer:

- er sprake is van een groot maatschappelijk belang;
- er geen reële alternatieven zijn, en;
- de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt;
- de overblijvende effecten kwalitatief gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Naast EHS-gebieden zijn er gebieden die zijn aangeduid als 'zone ondernemen met natuur en water buiten de EHS'. Voor deze gebieden geldt ook dat nieuw vestiging of grootschalige uitbreiding alleen mogelijk is wanneer hier sociaaleconomische en/of maatschappelijke redenen voor zijn en aangetoond wordt dat het verlies aan ecologische of landschappelijke waarden wordt gecompenseerd. Dit dient een versterking van de kwaliteit van natuur, water en landschap op te leveren (art. 2.1.6 Omgevingsverordening Overijssel). Wat onder "significante aantasting" moet worden verstaan, is per project maatwerk. In ieder geval is sprake van een significante aantasting wanneer de huidige, maar ook de potentiële, wezenlijke kenmerken en waarden zodanig door de ingreep aangetast worden dat de aanwezige waarden verdwijnen of dat het gebied de potentie verliest voor (ontwikkeling van) de beoogde natuurlijke waarden.

Gebiedscategorieën Ecologische Hoofdstructuur

Binnen het gebied dat is aangewezen als EHS, zijn gebiedscategorieën onderscheiden waarvoor een verschil in bestemmingsregime geldt. Het gaat om de volgende gebiedscategorieën 'Bestaand' en 'Te realiseren'.

De categorie 'Bestaand' is van toepassing op gebieden waar de beoogde natuurwaarden aanwezig zijn zoals bestaande wateren, natuur - en bosgebieden. Verder vallen binnen deze categorie gebieden de gronden zijn aangekocht en/of afgewaardeerd en die ingericht zijn conform de natuurdoelen als omschreven in de bijlage 'wezenlijke kenmerken en waarde EHS'. Die gebieden moeten als natuur worden bestemd. Binnen de gebiedscategorie 'Bestaand' vallen ook landbouwgronden die eigendom zijn van natuurbeschermingsorganisaties, die de gronden in het kader van landgoederen beheren.

De categorie 'Te realiseren' is van toepassing op gebieden waar de beoogde natuurwaarden nog niet of niet geheel zijn gerealiseerd. Deze 'te realiseren' gebieden kunnen al wel zijn aangekocht en/of afgewaardeerd en deels zijn ingericht. Voor deze gebieden geldt dat zolang de gronden nog niet zijn aangekocht en/of afgewaardeerd, de huidige bestemming vooralsnog gehandhaafd kan blijven. Op het moment dat de gronden worden aangekocht en/of afgewaardeerd ten dienste van de EHS en ook beschikbaar zijn voor het realiseren van de beoogde natuurdoelen, moeten de gronden bestemd worden als natuur. Voor de inrichting van natuurgebieden is doorgaans een bestemmingsplanwijziging nodig.

2.2. Soortenbescherming

Flora en fauna

De bescherming van soorten is in Nederland geïmplementeerd in de Ffwet. Op grond van de Ffwet is een groot aantal dier- en plantensoorten aangewezen als beschermde inheemse soort. Ten aanzien van de beschermde inheemse diersoorten kent de Ffwet een verbod op het verontrusten, vangen en doden van soorten en het verstoren, vernielen en beschadigen van hun nesten, voortplantings-, rust- en verblijfplaatsen (artikel 9 tot en met 13). Ten aanzien van de beschermde inheemse plantensoorten geldt een verbod op het plukken en anderszins beschadigen (artikel 8). Voor alle soorten (beschermde en onbeschermde) kent de Ffwet een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt en verder gaat dan de beschermde plant- en diersoorten.

De beschermde dier- en plantensoorten, die zijn opgenomen in de Ffwet, zijn verdeeld in tabellen (zie het volgende kader). Tabel 1 geeft de algemene soorten weer, die licht beschermd zijn. In dit rapport wordt naar deze soorten verwezen als 'tabel 1-soort'. Tabel 2

geeft de minder algemene, middelzwaar beschermde soorten weer. In tabel 3 staan soorten die worden genoemd in bijlage 1 van de AMvB Ffwet en soorten vermeld in bijlage IV van de HR en deze zijn zwaar beschermd. In dit rapport worden soorten die staan vermeld in de tabellen 2 en 3 van de AMvB Ffwet aangeduid met de termen 'tabel 2-soort' respectievelijk 'tabel 3-soort'. Alle inheemse vogelsoorten vallen onder een beschermingsregime dat gelijk is aan dat van de tabel 3-soorten.

Beschermingsregimes Flora- en faunawet

Algemene soorten

Voor algemene soorten (tabel 1-soorten of licht beschermd) geldt een vrijstelling voor artikel 8 tot en met 13 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, behalve de zorgplicht. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

Minder algemene soorten

Voor een aantal minder algemene soorten (tabel 2-soorten of middelzwaar beschermd) geldt een vrijstelling voor artikel 8 tot en met 13 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Economische zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I, voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode kan door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden ter goedkeuring door de Minister van EL&I of er kan een reeds goedgekeurde gedragscode worden gebruikt. Wanneer volgens een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt, hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Als niet volgens een goed gekeurde gedragscode wordt gewerkt moet voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten een ontheffing van de Ffwet worden aangevraagd. Bij de beoordeling van deze aanvraag vindt een zogenaamde lichte toets plaats, wat wil zeggen dat alleen wordt getoetst of geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en bijlage IV van de Habitatrichtlijn

Voor ingrepen in het kader van bestendig beheer & onderhoud en bestendig gebruik, kan gebruik gemaakt worden van een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. Als het werken volgens een goedgekeurde gedragscode niet mogelijk is moet voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten (tabel 3-soorten of zwaar beschermd) een ontheffing van de Ffwet worden aangevraagd. Voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten in deze groep voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is altijd een ontheffing noodzakelijk.

Een ontheffingaanvraag voor deze groep soorten wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang (zie volgende alinea);
2. er is geen alternatief;
3. doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Een ontheffing voor soorten van bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten kan worden aangevraagd op grond van alle belangen uit dit Besluit. Hieronder vallen onder andere:

- bescherming van flora en fauna (b);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- dwingende redenen van groot openbaar belang, van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j).

Een ontheffing voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan worden aangevraagd op grond van alle belangen uit de Habitatrichtlijn. Een groot verschil met het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten is dat belang j, uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, daarin niet is opgenomen. In die combinatie kan een initiatief alleen plaatsvinden als alle negatieve effecten volledig worden voorkomen.

Vogelsoorten

De meeste vogelsoorten maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen deze nesten worden verwijderd of verplaatst, tenzij in specifieke situaties er een ecologisch zwaarwegend belang is om nesten die normaliter niet jaarrond beschermd zijn toch jaarrond te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer door een ingreep een groot deel van de nestgelegenheid van een bepaalde populatie dreigt te verdwijnen. Voor het verstoren van vogels (in het broedseizoen) is het aanvragen van ontheffing voor ruimtelijke ingrepen in principe niet aan de orde omdat bijna altijd een alternatief voorhanden is, namelijk werken

wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn. De flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken zijn jaarrond beschermd. Hieronder vallen:

- 1 nesten die buiten het broedseizoen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld: steenuil);
- 2 nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (bijvoorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
- 3 nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (bijvoorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk);
- 4 vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd en ransuil);
- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: boerenzwaluw, groene specht en torenvalk).

Voor verstoring van deze soorten is een ontheffing noodzakelijk. Deze kan alleen aangevraagd worden op basis van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna (b);
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

Recente jurisprudentie Raad van State

Sinds 2012 (o.a. 11 juli 2012 ECLI:NL:RVS:2012:BX11110; 3 oktober 2012 ECLI:NL:RVS:2012:BX8942; 18 februari 2015 ECLI:NL:RVS:2015:438) heeft de Raad van State een nieuwe lijn ingezet voor het beoordelen van de vraag of er sprake is van een overtreding van de Flora- en Faunawet. In deze jurisprudentie heeft de Raad van State overwogen dat enkel maatregelen die zien op het voorkomen van een overtreding kunnen worden betrokken bij de vraag of er sprake is van een overtreding van een verbodsbepaling. Compenserende maatregelen voorkomen een overtreding van de verbodsbepaling namelijk niet: het ophangen van vervangende nestkasten of het realiseren van vervangende verblijfplaatsen of nieuw leefgebied leidt immers niet tot het voorkomen van een overtreding op de nu bestaande nesten en verblijfplaatsen. Deze verdwijnen alsnog door de activiteit. Compenserende maatregelen dienen bij deze vraag dan ook buiten beschouwing gelaten te worden. Enkel mitigerende maatregelen die zien op het verminderen of wegnemen van het effect spelen een rol bij de vraag of de verbodsbepalingen worden overtreden.

Dit betekent dat er eerder sprake is van een overtreding van de Flora- en Faunawet. Sinds deze jurisprudentie is eerder een ontheffing op grond van de Flora- en Faunawet vereist. Voor een ontheffing voor strikt beschermde soorten moet zijn voldaan aan de volgende 3 criteria:

- 1 er mag geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding worden gedaan
- 2 er mag geen sprake zijn van een andere bevredigende oplossing
- 3 er moet een geldend ontheffingsbelang gediend zijn.

Hoewel compensatie niet mag worden betrokken bij de vraag of er sprake is van een overtreding, kan compensatie wel van belang zijn bij de vraag of er een afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding wordt gedaan¹

¹ (o.a. 18 februari 2015 ECLI:NL:RVS:2015:425).

3. BESCHERMDE GEBIEDEN

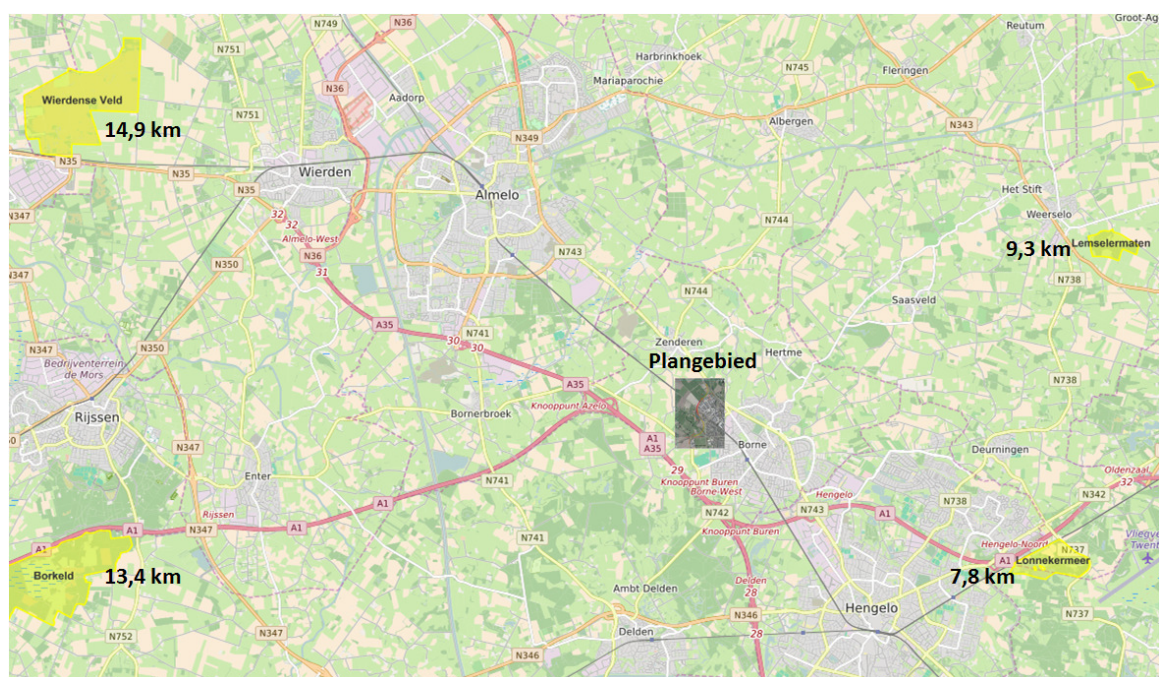
3.1. Natura2000-gebieden

Gegevens

Het plangebied bevindt zich niet binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied. Wel zijn op relatief grote afstand van het plangebied vier Natura 2000-gebieden aanwezig (zie afbeelding 3.1), namelijk de Habitatrichtlijngebieden Wierdenseveld (14,9 km), Borkeld (13,4 km), Lemselermaten (9,3 km) en Lonnekermeer (7,8 km).

Habitatrichtlijngebied Wierdenseveld is nog niet definitief aangewezen [lit. 1]. Er zijn doelen opgesteld voor 4 habitattypen. Habitatrichtlijngebied Borkeld is op 25 april 2013 definitief aangewezen en hiervoor zijn doelen opgesteld voor 7 habitattypen [lit. 2]. Habitatrichtlijngebieden Lemselermaten en Lonnekermeer zijn beiden op 23 mei 2013 definitief aangewezen. Voor de gebieden zijn respectievelijk doelen opgesteld voor 6 en 7 habitattypen [lit. 3 & 4]. Voor de Lemselermaten en het Lonnekermeer zijn daarnaast ook doelen opgesteld voor respectievelijk de habitatsoort zeggekorfslak en witsnuitlibel [lit. 3 & 4].

Afbeelding 3.1 Ligging N2000-gebieden (gele arcering) ten opzichte van het plangebied [lit. 9]

Effecten en conclusies

Directe effecten

Gezien de onderlinge afstand tussen het plangebied en de Nbw-gebieden en de aard en omvang van het initiatief, zijn versturende effecten van het plan door geluid, licht, optische verstoring en dergelijke op de Nbw-gebieden bij voorbaat uitgesloten in zowel de aanleg- als de gebruiksfase.

Externe werking - aanlegfase

Op voorhand is niet uit te sluiten dat er een tijdelijke toename is van stikstofdepositie tijdens de aanlegfase. Door transport van materialen en de aanleg van de weg worden er uitlaatgassen geëmitteerd met stikstofhoudende stoffen die kunnen neerslaan op de Nbw-gebieden. In alle vier de gebieden vormt atmosferische stikstofdepositie een knelpunt. In de gebieden komen namelijk meerdere habitattypen voor die gevoelig zijn voor de vermestende werking van stikstofdepositie (zoals verschillende habitattypen met heide, heischrale graslanden, zure vennen, blauwgraslanden, etc.) [lit. 5, 6, 7 & 8].

Externe werking - gebruiksfase

De verbindingsweg komt op een locatie te liggen waar in de huidige situatie geen weg aanwezig is. Dit betekent dat er in de gebruiksfase een verandering in gebruik zal optreden van het plangebied. Gevolg hiervan is dat er mogelijk een toename van stikstofdepositie optreedt door het gebruik van de weg door verkeer en eventuele aantrekkende werking van de weg. Dit heeft potentieel (significant) negatieve effecten op de instandhouding van stikstofgevoelige habitattypen in de vier eerder genoemde Nbw-gebieden.

Voortoets

Met betrekking tot de aanlegfase dient een voortoets te worden opgesteld waarin de effecten van stikstofdepositie in het Wierdenseveld, Borkeld, Lemselermaten en Lonnekermeer als gevolg van het voornemen nader worden onderzocht. Hiervoor dienen berekeningen met de Aerius-calculator gemaakt te worden. De Aerius-calculator is sinds 1 juli 2015 het rekenmodel dat gebruikt moet worden voor het bepalen van de stikstofdepositie in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS). Zie voor verdere uitleg over PAS hoofdstuk 2 Toetsingskader. Uit deze berekening blijkt of er sprake is van een toename en of er vervolgstappen nodig zijn in het kader van de PAS (melding of vergunningsaanvraag).

Met betrekking tot de gebruiksfase is stikstofdepositie (en daarmee een berekening met Aerius) alleen relevant als op wegen binnen een straal van 3 km van de betreffende N2000-gebieden¹ een verkeersaantrekkende van meer dan 1000 motorvoertuigen per etmaal² optreedt. In dat geval is nader onderzoek in de vorm van een Aerius-berekeningen nodig (zie hierboven). Indien er een verkeersaantrekkende van minder dan 1000 motorvoertuigen per etmaal optreedt binnen een straal van 3 km van de betreffende N2000-gebieden, is stikstofdepositie geen relevant effecttype in de gebruiksfase. Onderzoek in de vorm van een Aerius-berekeningen is in dat geval niet nodig.

¹ Artikel 2.12 Besluit Natuurbescherming

² Artikel 2.2 Regeling Natuurbescherming

3.2. Beschermde Natuurmonumenten

Gegevens

Op ongeveer 2 km afstand van het plangebied ligt Beschermde Natuurmonument 'Heideterreinen Twickel' (afbeelding 3.2). In afbeelding 3.3 zijn de waarden van het Beschermde Natuurmonument weergegeven [lit. 9].

Afbeelding 3.2 Ligging Beschermde Natuurmonumenten (oranje arcering) ten opzichte van het plangebied [lit. 9]

Afbeelding 3.3 Waarden van het Beschermde Natuurmonument 'Heideterreinen Twickel' [lit. 10]

Overwegend, dat het gebied, bekend onder de naam "Heideterreinen op Twickel", in de gemeenten Ambt Delden en Hengelo, voor zover gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onderdeel b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument bestaat uit natte heideterreinen, vennen en broekbossen met langs de randen loof- en naaldbossen;

dat de gevarieerde opbouw van het natuurmonument heeft geleid tot een grote verscheidenheid in planten- en dierenleven;

dat in het natuurmonument minder algemene plantengemeenschappen voorkomen, waarvan minder algemene tot zeldzame soorten deel uitmaken;

dat het natuurmonument in faunistisch opzicht van betekenis is onder meer door het voorkomen van een groot aantal vogelsoorten;

dat het natuurmonument mede als gevolg van zijn gevarieerde opbouw van grote betekenis is uit een oogpunt van natuurschoon;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de hierboven genoemde biologische waarden, maar ook de geomorfologische structuur, de opbouw van het bodemprofiel, de gevarieerde opbouw, de voor de fauna noodzakelijke rust en de door het vroegere gebruik tot stand gekomen terreingesteldheid;

Effecten en conclusies

De waarden van het Beschermde Natuurmonument hebben vooral betrekking op de geologische en geomorfologische opbouw en structuur, de aanwezige flora en fauna en de voor fauna noodzakelijke rust. Gezien de onderlinge afstand tussen het plangebied en het Beschermde Natuurmonument (ruim 2 km), en de aard en omvang van het voornemen, worden negatieve effecten van het voornemen op deze waarden bij voorbaat uitgesloten in zowel de aanleg- als gebruiksfase. Er is geen nader onderzoek of vergunningsaanvraag nodig.

3.3. Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

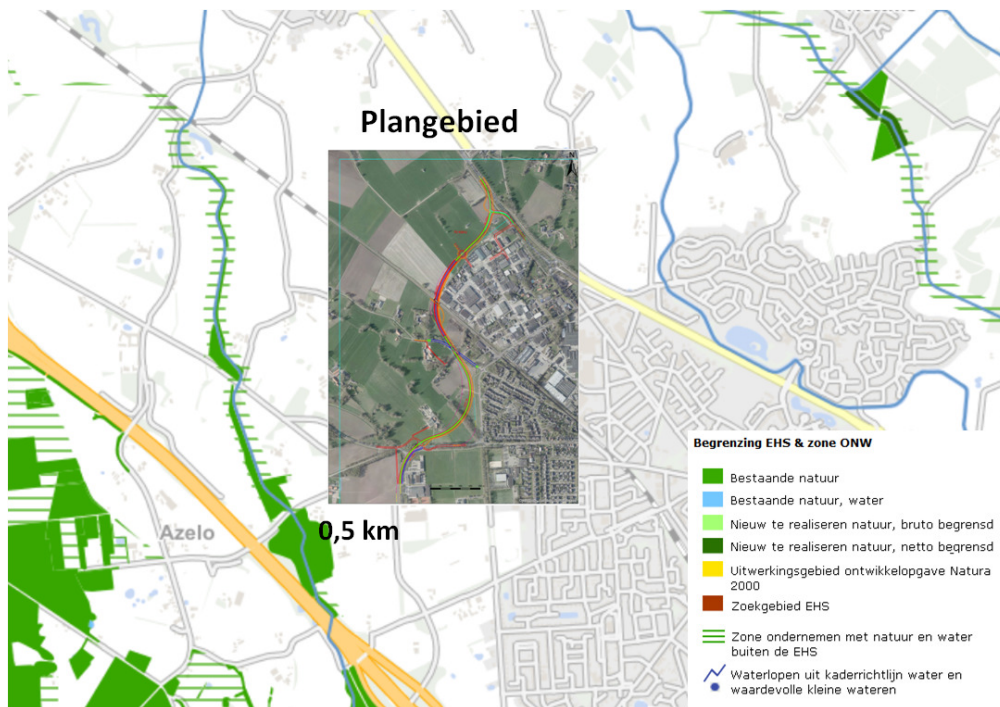
Gegevens

Het plangebied bevindt zich niet in NNN-gebied (zie afbeelding 3.4). Het dichtstbijzijnde NNN-gebied bevindt zich op een afstand van ongeveer 500 m. Het NNN-gebied dat in de buurt ligt van het plangebied is aangeduid als bestaande natuur.

Effecten en conclusies

De werkzaamheden vallen geheel buiten de NNN-percelen. Ook het vervoer van materieel vindt plaats buiten de EHS-gebieden. De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN wordt zodoende niet aangetast. Van externe werking op de NNN is binnen de provincie Overijssel geen sprake. Negatieve effecten van de werkzaamheden op de NNN kunnen zodoende worden uitgesloten. Nader onderzoek is niet nodig.

Afbeelding 3.4 Ligging EHS (groen) 2016 ten opzichte van het plangebied [lit. 11]

4. BESCHERMDE SOORTEN

4.1. Methode

Om de aanwezigheid van beschermde flora en fauna vast te kunnen stellen is een bureaustudie en een verkennend veldbezoek uitgevoerd. De bureaustudie bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Ter verificatie van en aanvulling op de bureaustudie is vervolgens een veldbezoek uitgevoerd op 30 augustus 2016. Tijdens het veldbezoek is het gehele tracé te voet afgelegd, waarbij alle relevante waarnemingen in het plangebied en in een strook van ongeveer 100 m rond het plangebied, zijn genoteerd. Soortgerichte inventarisaties en tellingen van afzonderlijke dier- en plantensoorten zijn hierbij niet meegenomen; wel zijn toevallige waarnemingen van soorten genoteerd. De inventarisatie is niet vlakdekkend en slechts indicatief, maar is voor deze fase voldoende gedetailleerd. Naast de beschermde soorten zijn de rode lijstsoorten en de nieuwe lijst met beschermde soorten uit de nieuwe Wet Natuurbescherming uit de NDFF in kaart gebracht om een zo volledig beeld te krijgen van de aanwezige soorten en de ecologische functies binnen en buiten het plangebied.

Op basis van de biotoopeisen van beschermde soorten, het veldbezoek en de resultaten van de bureaustudie is bepaald of beschermde soorten leefgebied kunnen vinden in en nabij het plangebied. Aan de hand van het plan/ de werkzaamheden en de verstoringgevoeligheid van soorten is vervolgens bepaald of negatieve effecten kunnen optreden, en of er sprake is van een overtreding van de Ffw. Ook is er bepaald in hoeverre rekening moet worden gehouden met de Nieuwe Wet Natuurbescherming (1 januari 2017 in werking). Dit omdat een aantal soorten die onder de huidige Ffw beschermd zijn, onder de nieuwe wet komen te vervallen en er nieuwe (nu niet beschermde) soorten een beschermde status krijgen.

4.2. Beschrijving per soortgroep

4.2.1. Vaatplanten

Bureaustudie

In het plangebied zijn geen (zwaar) beschermde vaatplanten aangetroffen [lit. 12]. Rond het plangebied zijn verschillende exemplaren van de licht beschermde brede wespenorchis (tabel 1 Ffw) waargenomen. Deze komen voor in het weiland ten noordwesten van de boerderij aan de Bornerbroeksestraat 66 en in de berm ten westen van de Hosbakkeweg, ter hoogte van de tennisbanen. Bij inwerkingtreding van de nieuwe Wet natuurbescherming in januari 2017 komt de bescherming van de brede wespenorchis echter te vervallen.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vaatplantensoorten aangetroffen. De vegetatie in het plangebied bestaat voornamelijk uit algemeen voorkomende boom-, struik-, gras- en kruidensoorten (afbeelding 4.1). De vegetatie indiceert voedselrijke omstandigheden.

Afbeelding 4.1 Vegetatie in het plangebied

Effecten en conclusie

In de omgeving van het plangebied zijn geen zwaar beschermde vaatplanten waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen zwaar beschermde vaatplanten aangetroffen. Het plangebied biedt geen geschikt biotoop aan zwaarder beschermde vaatplanten. Op basis van de aanwezige biotopen kan het voorkomen van enkele licht beschermde soorten (zoals brede wespenorchis) echter niet worden uitgesloten. Voor het verstoren van licht beschermde soorten geldt binnen de Ffw een vrijstelling. Daarnaast komt de bescherming van de brede wespenorchis te vervallen bij inwerkingtreding van de nieuwe Wet natuurbescherming in januari 2017. Nader onderzoek en/of een ontheffingsaanvraag is niet nodig.

4.2.2. Grondgebonden zoogdieren

Bureaustudie

In en rond het plangebied is het voorkomen van enkele algemeen voorkomende tabel 1-soorten vastgesteld, namelijk bosmuis, egel, haas, konijn, mol en rosse woelmuis [lit. 12]. Deze soorten komen algemeen voor in het weidegebied en de bosschages rondom het plangebied. Van bovenstaande soorten zijn alleen enkele exemplaren van de licht beschermde bosmuis, egel en rosse woelmuis in het plangebied aangetroffen. Ten zuiden (in de bomen aan de Hosbakkeweg 4) en ten oosten van het plangebied (in de bomen van de wijk Oldhof) is de eekhoorn (tabel 2 Ffw) waargenomen [lit. 12].

Veldbezoek

Door de aanwezigheid van kleinere aaneengesloten bosschages en hoge kruidenvegetaties, biedt het plangebied potentieel geschikt leefgebied aan (middel)grote zoogdieren zoals reeën en vossen. De grazige weilanden en bosschages bieden een geschikt habitat aan konijn, haas, steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel en muizensoorten zoals de dwergmuis, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, veldmuis en aardmuis. Net ten oosten van het plangebied, in bomenrijen in een woonwijk van Borne, zijn waarnemingen van de eekhoorn (tabel 2 Ffw) bekend (afbeelding 4.2). Het is niet uit te sluiten dat de eekhoorn in het plangebied voorkomt. Vanuit de plekken waar waarnemingen van eekhoorn zijn gedaan, is de soort in staat de bomenrij in het zuidoosten van het plangebied te bereiken. Deze bomenrij biedt geschikt leefgebied voor de soort.

Afbeelding 4.2 Waarnemingen van de eekhoorn (rode stippen) rond het zuiden van plangebied (zwarte kader). Met de gele stippellijnen is aangegeven welke bomenrijen in het plangebied bereikbaar zijn voor de eekhoorn

Effecten en conclusie

De aanwezigheid van licht beschermde grondgebonden zoogdiersoorten binnen het plangebied kan niet worden uitgesloten. De aanleg van de weg kan deze soorten verstoren en vernietiging van het leefgebied van deze licht beschermde soorten tot gevolg hebben. Voor het verstoren van deze soorten en het vernietigen van het leefgebied ervan, geldt echter een vrijstelling in het kader van de Ffw. Wel is te allen tijde de zorgplicht van kracht.

Voor de tabel 2-soort eekhoorn geldt dat een ontheffing vereist is bij ruimtelijke ingrepen. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Het voorstellen van de rondweg Borne kan volgens de Gedragscode Provinciale Infrastructuur [lit. 14] geduid worden als 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting'. In de gedragscode staan gedragslijnen die de uitvoerder moet volgen om het schaden van de beschermde soort zo veel mogelijk te voorkomen. Door het toepassen van deze gedragscode tijdens de aanleg van de rondweg, kan voor de werkzaamheden gebruik worden gemaakt van de vrijstellingen uit het Vrijstellingsbesluit voor de artikelen 8 t/m 12 van de algemene verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet.

4.2.3. Vleermuizen

Bureaustudie

Op basis van de bureaustudie kan worden geconstateerd dat in het plangebied geen vleermuissoorten zijn waargenomen [lit. 12]. In de omgeving van het plangebied is de aanwezigheid van vleermuissoorten wel aangetoond. Ten zuiden van het plangebied (bij de boerderij aan de Hosbakkeweg 2) zijn verschillende waarnemingen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger bekend [lit. 12]. Alle vleermuissoorten vallen onder tabel 3 uit de Ffw en zijn daarmee zwaar beschermd. In het onderstaand kader zijn de biotoopeisen bovengenoemde vleermuizen beschreven. De aanwezigheid van de andere vleermuissoorten in of in de omgeving van het plangebied is niet vastgesteld, maar valt op basis van de aanwezige biotopen niet uit te sluiten.

Beschrijving biotoopeisen vleermuizen in omgeving plangebied [lit. 13]

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis komt voor in een grote verscheidenheid van landschappen en jaagt in uiteenlopende biotopen als bos, waterrijke gebieden, parken en tuinen in steden en dorpen, ook vaak rond lantaarnpalen. Mijdt het liefst open terrein. Gebruikt als onderkomen vooral smalle ruimten in gebouwen, zoals spouwmuren, achter vensterluiken of onder dakpannen. Hierbij worden soms ook bomen gebruikt waarbij beschutting wordt gezocht achter de schors. De vliegroutes lopen vrijwel altijd langs beplanting zoals hagen en bomenrijen. De gewone dwergvleermuis brengt de winterslaap soms ook in groeves en kasteelkelders door.

Laatvlieger

De laatvlieger is een gebouwbewonende soort die overal in Nederland wordt aangetroffen, vooral in relatief open gebied. Het is een typische soort van het agrarische landschap en de rand van bebouwingskernen. Doorgaans vliegt de laatvlieger in de beschutting van bosranden, heggen en lanen op een hoogte tussen 5 en 20 m boven (vochtige) graslanden, weilanden, langs kanalen en vaarten en in tuinen en parken met vijvers. Bij windstil weer kunnen laatvliegers ook boven open water jagen.

Veldbezoek

Vliegroutes en foerageergebied

Opgaande lijnvormige elementen leiden vleermuizen door het landschap en kunnen daardoor onderdeel zijn van vaste vliegroutes en foerageergebieden. In en rond het plangebied zijn verschillende lijnvormige elementen aanwezig zoals bomenrijen, houtwallen, etc. Daarnaast kunnen de open weilanden en de erven van verschillende huizen en boerderijen fungeren als foerageerhabitat. De aanwezigheid beschermde onderdelen van het leefgebied van vleermuissoorten (foerageergebied en/of een vliegroute) in het plangebied is dus niet uit te sluiten.

Verblijfplaatsen

Ten behoeve van de aanleg van de verbindingsweg, wordt een aantal oude eiken gekapt. Voor zover bekend worden er geen gebouwen gesloopt. Tijdens het veldbezoek zijn geen scheuren, kieren of hopen in bomen waargenomen die als verblijfplaats kunnen fungeren voor boombewonende vleermuizen. Op basis van het korte veldbezoek kan echter niet worden uitgesloten dat er geen geschikte verblijfplaatsen in de bomen aanwezig zijn. De aanwezigheid van de beschermde onderdelen van het leefgebied van vleermuissoorten (verblijfplaatsen) in en in de directe omgeving van het plangebied is daarmee niet uit te sluiten.

Effecten en conclusie - aanlegfase

Vliegroute en foerageergebied

Het plangebied fungeert mogelijk als vliegroute en/of foerageergebied voor vleermuizen. Omdat de vliegroutes een belangrijke verbinding vormen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden, maken deze onderdeel uit van het essentiële leefgebied en zijn daarmee beschermd. Tijdens de aanlegfase valt verstoring van deze vliegroutes en foerageerplaatsen door (1) fysieke onderbreking van vliegroutes en door (2) licht- en geluidverstoring niet uit te sluiten.

Ad. 1 Fysieke onderbreking van vliegroutes

De nieuw aan te leggen verbindingsweg kruist een aantal opgaande lijnvormige elementen. Hierdoor verliezen deze elementen mogelijk hun functie als vliegroute en/of foerageergebied. Op basis van de luchtfoto bestaan er in de omgeving mogelijk voldoende alternatieve routes en foerageergebieden. Echter, zonder nader onderzoek naar de functie van het plangebied als foerageergebied en/of een vliegroute is dit niet met zekerheid te zeggen. Daarom is nader onderzoek nodig naar de functie van het plangebied als foerageergebied en/of een vliegroute (zie verderop).

Ad. 2 Licht- en geluidverstoring

Licht- en geluidverstoring hebben een negatief effect op vliegroutes, foerageergebieden en het in- en uitvliegen van verblijfplaatsen in het plangebied. Verstoring door licht zal voornamelijk optreden als er na zonsondergang of voor zonsopkomst met kunstlicht gewerkt wordt. Geluidsverstoring zal vooral optreden als gevolg van het rijden met groot materiaal, storten van materiaal, het aanleggen van de weg en graafwerkzaamheden.

De actieve periode van vleermuizen betreft de periode tussen maart en november, tussen een uur voor zonsondergang en een uur na zonsopkomst. Dit is de periode waarin vleermuizen door de werkzaamheden (licht en geluid) verstoord kunnen worden. Dit betekent dat nader onderzoek en ontheffingsaanvraag met betrekking tot licht- en geluidverstoring aan de orde zijn als gewerkt wordt in de periode maart - november tussen een uur voor zonsondergang tot een uur na zonsopkomst (tabel 4.1). Er kan namelijk niet worden uitgesloten dat er foerageerplaatsen, vliegroutes en/of verblijfplaatsen in het plangebied aanwezig zijn en deze verstoord worden door geluid en/of licht. Zo bestaat de kans dat deze functies zich binnen een straal van ongeveer 10 m van de geluidsbron begeven (zie bijlage I voor een toelichting).

In de overige periodes en op overige tijdstippen is nader onderzoek en mogelijk een ontheffingsaanvraag met betrekking tot licht- en geluidverstoring niet aan de orde omdat vleermuizen zich dan in hun verblijfplaatsen bevinden (zie bijlage I voor een toelichting). Hierbij geldt de voorwaarde dat ook in de vroege ochtend en late middag geen kunstlicht gebruikt dient te worden (ook niet voor bijvoorbeeld een bouwkeet) en geen geluidsverstoring op mag treden.

Tabel 4.1 Perioden en tijdstippen met betrekking tot verstoring van vleermuizen door geluid en licht

Periode	Tijdstip	Potentiële verstoring van vleermuizen door geluid en licht?	Nader onderzoek en mogelijk ontheffingsaanvraag?
maart - november	een uur na zonsopgang tot een uur voor zonsondergang (overdag)	nee	nee
	een uur voor zonsondergang tot een uur na zonsopgang ('s nachts)	ja	ja
december - februari	een uur na zonsopgang tot een uur voor zonsondergang (overdag)	nee	nee
	een uur voor zonsondergang tot een uur na zonsopgang ('s nachts)	nee	nee

Verblijfplaatsen

Ten behoeve van de werkzaamheden worden geen gebouwen gesloopt. Wel worden er bomen gekapt. Er is dus potentieel sprake van vernietiging van verblijfplaatsen in bomen. Het is niet duidelijk wat de functie van de bomen in het plangebied is voor vleermuizen. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen in bomen in het plangebied is daarom nodig (zie verderop).

Effecten en conclusie - gebruiksfase

De verbindingsweg komt op een locatie te liggen waar in de huidige situatie geen weg aanwezig is. Dit betekent dat er in de gebruiksfase een verandering in gebruik optreedt van het plangebied. Met andere woorden: er treedt mogelijk ook een verandering met betrekking tot verstoring van vleermuizen ten opzichte van de huidige situatie op.

In de gebruiksfase zal een toename van lichtverstoring (koplampen auto's, straatverlichting) optreden dat een afname van de kwaliteit van mogelijke vliegroutes en foerageergebieden tot gevolg heeft. Ook kan een toename van licht een verstorend effect hebben op het in- en uitvliegen van verblijfplaatsen van vleermuizen nabij de verbindingsweg. Het is mogelijk dat verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn binnen in en rond het plangebied. Het is niet bekend in hoeverre het plangebied gebruikt wordt als vliegroute of foerageergebied. De functie van het plangebied als verblijfplaats, vliegroute en/of foerageergebied voor vleermuizen dient daarom nader onderzocht te worden. Het onderzoek zal daarnaast uitwijzen of maatregelen noodzakelijk zijn om eventuele negatieve effecten te niet te doen. Dit kan bijvoorbeeld door langs de weg een dicht raster te plaatsen of een haag te planten. Hiermee kan het licht van koplampen worden afgeschermd.

Nader onderzoek voor vleermuizen

Zowel in de aanleg- als gebruiksfase treedt potentieel verstoring op van vleermuizen:

- aanlegfase: fysieke onderbreking van vliegroutes, licht- en geluidverstoring van vlieg- en/of foerageerroutes en vernietiging van verblijfplaatsen;
- gebruiksfase: lichtverstoring vlieg- en/of foerageerroutes.

Omdat de aanwezigheid van beschermde functies van vleermuizen in het plangebied niet kan worden uitgesloten is nader soortgericht onderzoek nodig. Zonder nader onderzoek kan geen gefundeerde basis gevormd worden voor een ontheffingsaanvraag. Het onderzoek heeft daarom als doel de aanwezigheid van (verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van) vleermuizen te bepalen in en direct rond het plangebied. Het onderzoek naar de aanwezigheid van (verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van) vleermuizen dient een jaarrond onderzoek te zijn, lopende van het najaar van 2016 tot het najaar van 2017. Tijdens dit onderzoek wordt de functie van het plangebied voor vleermuizen in kaart gebracht.

4.2.4. Vogels

Bureaustudie

Het plangebied ligt in een agrarisch gebied, bestaande uit weides, akkerlanden, erven en bosschages. Het aantal soorten vogels dat in en rond het plangebied is waargenomen, is dan ook divers. Zo komen er vogels voor kenmerkend voor (half open) bosgebieden (bijv. bonte vliegenvanger, boomklever, glanskop, goudhaan, verschillende spechten- en duivensoorten), weidegebieden (bijv. Kievit, scholekster), agrarische landerijen (bijv. braamsluiper, geelgors, kneu) en vogelsoorten die in meer of mindere mate met bewoond gebied geassocieerd kunnen worden (bijv. huismus, ekster, huiszwaluw, kauw, merel, roek, spreeuw) [lit. 12].

Daarnaast zijn een aantal roofvogelsoorten en uilen in de omgeving van het plangebied waargenomen, zoals buizerd, sperwer, torenvalk, bosuil, kerkuil en steenuil. Op basis van de bureaustudie kan de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten niet worden vastgesteld. Echter, in de directe nabijheid zijn wel verschillende soorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig (buizerd, kerkuil, roek, sperwer, steenuil) [lit. 12].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is in en rondom het plangebied een verscheidenheid aan vogels waargenomen, waaronder vogels van het stedelijk en bosrijk gebied. De aanwezigheid van broedende vogels in de periode half maart - half juli in de weilanden, houtwallen, bomen, bosschages en tuinen/erven die in of direct aan het plangebied grenzen, is niet uitgesloten. Dit geldt zowel voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten als andere vogelsoorten. Jaarrond beschermde nesten zijn niet waargenomen in de directe omgeving van het plangebied maar kunnen niet worden uitgesloten. Het vaststellen van de aanwezigheid van nesten gedurende de zomerperiode (blad aan de bomen) is namelijk lastig. Daarnaast zijn veel erven niet toegankelijk, waardoor de aanwezigheid van de steenuil (jaarrond beschermd nest) in en rond het plangebied niet kan worden uitgesloten.

Effecten en conclusie

Vogels met jaarrond beschermde nesten

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in en rond het plangebied kan op basis van het veldbezoek niet worden uitgesloten. Dit betekent dat ook niet kan worden

uitgesloten of werkzaamheden gedurende het jaar leiden tot verstoren en of vernietiging van jaarrond beschermde nestplaatsen (overtreding volgens verbodsbepalingen 10 en 11 van de Ffw). Het verkrijgen van ontheffing voor het verstoren/vernietigen van jaarrond beschermde nesten is niet mogelijk. De effecten en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Ffw moeten volledig worden voorkomen.

Om te bepalen of er sprake kan zijn van een overtreding, dient de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in en rond het plangebied nader te worden onderzocht. Dit onderzoek moet plaatsvinden in de periode wanneer er geen blad aan de bomen is (periode november - maart) zodat eventuele nesten goed zichtbaar zijn. Speciale aandacht in dit onderzoek verdient de eventuele aanwezigheid van nestplaatsen van de steenuil. Het plangebied voldoet namelijk aan de kenmerken van het leefgebied van de steenuil. Deze soort vindt zijn leefgebied namelijk in kleinschalige cultuurlandschappen met een variatie aan houtwallen, heggen, weiljes en knoestige bomen. In grootschalige landbouwgebieden is de steenuil afhankelijk van gevarieerde erven bij boerderijen of vrijstaande huizen.

Overige broedvogels

Werkzaamheden tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) kunnen vogels verstoren.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat opzettelijk verstoren in het broedseizoen (individuen, nesten of eieren) verboden is volgens verbodsbepaling 10 en 11 van de Ffw. Vogels zijn op soortgelijke wijze beschermd als tabel 3-soorten. Het verkrijgen van ontheffing voor het verstoren van broedvogels is meestal niet mogelijk. De effecten op vogels en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Ffw zijn namelijk gemakkelijk te voorkomen, te weten door in principe drie mogelijkheden:

- buiten het broedseizoen werken, dit met risico dat sommige vogels tot in september kunnen broeden;
- voor de start van de werkzaamheden bepalen tot waar de werkzaamheden gevorderd zullen zijn als het broedseizoen start. Potentiële broedplekken zoals struiken, bomen, bosschages, etc. in het plangebied, dienen voor het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor broedende vogels door de vegetatie kort te maaien of op andere wijze ongeschikt te maken voor broedvogels;
- de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt. Mogelijk is deze optie niet haalbaar gezien de aard van de werkzaamheden.

Ook als wordt geconstateerd dat in de directe omgeving van de werkzaamheden geen vogels broeden bij de start van de werkzaamheden, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Als de werkzaamheden aan de weg plaats gaan vinden in het broedseizoen, zal er een deskundige moeten vaststellen dat er geen broedende vogels aanwezig zijn. Mochten er broedende vogels aanwezig zijn zal er pas gestart mogen worden met de werkzaamheden (of doorgedaan met werken) op dat betreffende stuk wanneer er geen broedende vogels meer aanwezig zijn.

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in het plangebied kan niet worden uitgesloten. Nader onderzoek is nodig om dit vast te stellen. Hiervoor is het nodig dat er gedurende het vroege voorjaar (wanneer er nog geen blad aan de bomen zit) een inventarisatie van nesten wordt uitgevoerd, Indien mogelijke jaarrond beschermde nesten worden aangetroffen tijdens deze inventarisatie, dient gedurende het daaropvolgende broedseizoen te worden gecontroleerd of de nesten in gebruik zijn. Indien dit het geval is, dan dienen de nesten te worden aangemerkt als een jaarrond beschermd nest en is voor

het kappen van de nestboom of het verstoren van de nestbiotoop (directe omgeving nestboom) een ontheffing Ffw nodig.

4.2.5. Vissen

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid en de verstoreng van beschermde vissoorten is daarmee uit te sluiten. Nader onderzoek en/of een ontheffingsaanvraag is niet nodig.

4.2.6. Amfibieën en reptielen

Bureaustudie

In de regio van het plangebied is de hazelworm (tabel 3 Ffw) waargenomen. Het habitat van de soort bestaat doorgaans uit houtwallen en spoorbermen [lit. 13]. Op basis van de NDFP-gegevens lijkt de soort zich in de regio te beperken tot de grotere, bosrijke gebieden (afbeelding 4.3). In het plangebied en de directe omgeving is de hazelworm niet waargenomen. De dichtstbijzijnde waarnemingen zijn gedaan in de bossen ten noorden van de plaats Delden. Tussen deze locatie en het plangebied van de rondweg is de snelweg A1-A35 gelegen. In de omgeving van het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van andere (beschermde) soorten uit de soortgroepen van amfibieën en reptielen [lit. 12]. In de sloten rondom het plangebied komen zeer waarschijnlijk bastaardkikker, bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad (tabel 1 Ffw) voor.

Afbeelding 4.3 Voorkomen van de hazelworm in de regio van het plangebied

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën of reptielen waargenomen. Het plangebied en de omgeving van het plangebied voldoet niet aan de eisen voor de meeste zwaar(der) beschermde amfibieën en reptielen. De zwaar(der) beschermde soorten uit deze soortgroepen komen bijvoorbeeld voor in heidevennen (heikikker), recent opgespoten terreinen, bouwplaatsen en pioniersvegetaties (rugstreeppad), voedselarme en schone wateren in hoogveengebieden (poelkikker) of waterrijke gebieden (ringslang). Dit type biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig. Het is daarnaast uitgesloten dat de hazelworm in het plangebied voorkomt. Het plangebied biedt wel (matig) geschikt leefgebied in de vorm van enkele kleine houtwallen en een spoorberm, maar de soort is er nog nooit waargenomen, Migratie vanuit de bossen ten noorden van Delden is uitgesloten door de barrièrewerking van de snelweg A1-A35.

Effecten en conclusie

De aanwezigheid van licht beschermde amfibiesoorten binnen het plangebied is aannemelijk. De werkzaamheden kunnen de licht beschermde soorten verstoren en vernietiging van leefgebied tot gevolg hebben. Voor het verstoren van deze soorten en het vernietigen van het leefgebied ervan, geldt echter een vrijstelling in het kader van de Ffw. Wel is te allen tijde de zorgplicht van kracht. Nader onderzoek en een ontheffingsaanvraag voor deze soorten zijn niet nodig.

De aanwezigheid van zwaar(der) beschermde amfibie- en reptielsoorten binnen het plangebied is uitgesloten. Nader onderzoek en een ontheffingsaanvraag zijn niet nodig.

4.2.7. Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Bureaustudie

Het voorkomen van beschermde soorten uit de soortgroep van de dagvlinders, libellen en overige ongewervelden in de omgeving van het plangebied is niet vastgesteld [lit. 12]. Het plangebied en de directe omgeving voldoet niet aan de (over het algemeen hoge) eisen van de beschermde soorten uit deze soortgroepen. Het voorkomen van de beschermde soorten uit deze groepen wordt veelal vastgesteld op bijvoorbeeld droge heideterreinen, verlandingsvegetaties met krabbescheer, zandstrandjes langs de grote rivieren en in het duingebied.

Wel is in 2010 de kleine ijsvogelvlinder in de woonwijk Oldhof ten oosten van het plangebied waargenomen. Mogelijk bevindt zich in de woonwijk een tuin met kamperfoelie waar de vlinder haar eitjes op legt (zie kader). Onder het huidige beschermingsregime van de Flora- en faunawet is deze soort niet beschermd. Echter, bij inwerkingtreding van de nieuwe Wet natuurbescherming in januari 2017 zal deze soort onder bijlage A van de nieuwe wet komen te vallen. Voor zover bekend heeft de Provincie Overijssel geen vrijstelling voor de soort opgenomen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat per 1 januari 2017 de verbodbepalingen uit de nieuwe Wet natuurbescherming voor de soort van kracht zijn. Dit komt neer op het volgende:

- het is niet toegestaan de soort opzettelijk te doden of te vangen;
- het is niet toegestaan de essentiële rust- en voortplantingsplaatsen van de soort te vernielen of te beschadigen.

In het onderstaand kader zijn de biotoopeisen van de kleine ijsvogelvlinder weergegeven.

Kleine ijsvogelvinder

De kleine ijsvogelvinder is een echte bosbewoner. Hij komt voor in gevarieerde, vochtige gemengde bossen of loofbossen, zoals elzenbroekbos. De eitjes worden afgezet op jonge bladeren van jonge (wilde, rode of gecultiveerde) kamperfoelie die bij voorkeur in de halfschaduw staan.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten uit deze soortgroepen waargenomen. De omgeving van) het plangebied voldoet niet aan de eisen van deze soorten.

Effecten en conclusie

Negatieve effecten op de beschermde soorten uit deze soortgroep kunnen worden uitgesloten. Het plangebied en de directe omgeving voldoen niet aan de eisen voor beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden. Zo komt (wilde) kamperfoelie, de waardplant voor de kleine ijsvogelvinder, niet in het plangebied voor. Nader onderzoek en een ontheffingsaanvraag zijn niet nodig.

5. SAMENVATTING CONCLUSIES

5.1. Beschermde gebieden

Het is niet uit te sluiten dat de aanlegfase (significant) negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelen van stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden in de Natura 2000-gebieden Wierdenseveld, Borkeld, Lemselermaten en Lonnekermeer. De inzet van zwaar materieel, de aan- en afvoer van bouwmaterialen over het bestaande wegennet kan namelijk leiden tot een tijdelijke toename in stikstofdepositie. Omdat (significant) negatieve effecten op voorhand niet zijn uit te sluiten, is een voortoets noodzakelijk.

Met betrekking tot de gebruiksfase is stikstofdepositie (en daarmee een berekening met Aerius) alleen relevant als op wegen binnen een straal van 3 km van de betreffende N2000-gebieden een verkeersaantrekkende van meer dan 1000 motorvoertuigen per etmaal optreedt. In dat geval is een voortoets noodzakelijk. Indien er een verkeersaantrekkende van minder dan 1000 motorvoertuigen per etmaal optreedt binnen een straal van 3 km van de betreffende N2000-gebieden, is stikstofdepositie geen relevant effecttype in de gebruiksfase. Een voortoets is dan niet noodzakelijk.

Er zijn echter geen negatieve effecten op:

- de waarden van Beschermde Natuurmonumenten, omdat de effecten van de werkzaamheden, als gevolg van de onderlinge afstand, niet tot Beschermde Natuurmonumenten reiken;
- de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN, omdat de werkzaamheden buiten de begrenzingen van de NNN plaatsvinden en externe werking niet relevant is.

5.2. Beschermde soorten

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen en conclusies ten aanzien van de beschermde soorten samengevat.

Tabel 5.1 Samenvattende tabel

Soortgroep	Beschermde soorten in het plangebied of directe omgeving aan wezig	Kans op overtreding verboden Ffw	Gevolgen	Ontheffing aanvragen Ffw
vaatplanten	mogelijk licht beschermde soorten aanwezig	nee, vrijstelling van tabel 1-soorten	geen, wel zorgplicht	nee
grondgebonden zoogdieren	ja, licht beschermde soorten zijn aanwezig	nee, vrijstelling van tabel 1-soorten	geen, wel zorgplicht	nee
	ja, tabel 2-soort eekhoorn is aannemelijk aanwezig	ja	werken conform goedgekeurde gedragscode	nee

Soortgroep	Beschermde soorten in het plangebied of directe omgeving aan wezig	Kans op overtreding verboden Ffw	Gevolgen	Ontheffing aanvragen Ffw
vleermuizen	ja, zeer waarschijnlijk de aanwezigheid van verschillende vleermuissoorten	ja, werkzaamheden kunnen leefgebied verstoren (licht- en geluidverstoring) of vernietigen (kappen van bomen)	nader onderzoek noodzakelijk om de functie van het plangebied voor vleermuizen in kaart te brengen	ja, als onderzoek aantoont dat essentieel leefgebied van vleermuizen wordt verstoord/vernietigd
vogels	ja, het plangebied biedt geschikt broedbiotoop voor algemeen voorkomende vogels die in heggen/hagen/tuinen/bomen broeden	ja, indien broedende vogels worden verstoord	werken buiten broedseizoen en broedhabitat vóór het broedseizoen ongeschikt maken. Indien haalbaar ook continu doorwerken.	nee, voor het verstoren van broedende vogels kan in het kader van dit project geen ontheffing worden verleend, effecten dienen voorkomen te worden
	ja, mogelijk aanwezigheid jaarrond beschermde nesten	ja, indien jaarrond beschermde nesten in en direct rond het plangebied voorkomen	nader onderzoek noodzakelijk naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten, met speciale aandacht voor de steenuil	nee, voor het verstoren van jaarrond beschermde nesten kan in het kader van dit project geen ontheffing worden verleend, effecten dienen voorkomen te worden
vissen	nee	nee	geen	nee
reptielen & amfibieën	ja, licht beschermde soorten zijn aanwezig	nee, vrijstelling van tabel 1-soorten	geen, wel zorgplicht	nee
dagvlinders, libellen en overige ongewervelden	nee	nee	geen	nee

Invulling algemene zorgplicht

In de Ffw is een zorgplicht opgenomen. Dit houdt in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover dat in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is. In de praktijk betekent de zorgplicht dat in eerste instantie de vaste rust- of verblijfplaatsen waar mogelijk gespaard moeten blijven. Indien dit niet mogelijk is, vinden de werkzaamheden in ieder geval plaats buiten de kwetsbare perioden voor de aanwezige soorten of vinden de werkzaamheden plaats buiten de verstoringafstand van de betreffende soorten, voor zover dit redelijkerwijs mogelijk is. Bij lokale werkzaamheden wordt voor zover mogelijk in één richting gewerkt en wel in de richting van de uitwijkmogelijkheden, zodat aanwezige mobiele soorten kunnen uitwijken. Deze maatregel wordt in de uitvoeringsspecificatie van de aannemer opgenomen.

Het kan daarnaast voorkomen dat beschermde soorten zich in het plangebied vestigen of begeven na oplevering van de definitieve natuurtoets. Met deze soorten is dan geen rekening gehouden in het kader van de Ffw-toets. Indien het vermoeden bestaat dat er tijdens de werkzaamheden beschermde soorten of (jaarrond beschermde) nesten van broedvogels aanwezig zijn waarmee middels de natuurtoets geen rekening gehouden is, dienen de werkzaamheden ter plaatse gestaakt te worden en dient een deskundig ecoloog ingeschakeld te worden.

Er staat nog niet vast wie de ecologische begeleiding uitvoert, maar de deskundigheid van deze personen moet aan een of meer van de volgende voorwaarden voldoen:

- hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming.

6. BRONNEN

- 1 Ministerie van LNV, jaartal onbekend. Ontwerpbesluit Wierdense Veld.
- 2 Ministerie van EZ, 2013. Definitief aanwijsbesluit Natura 2000-gebied Borkeld.
- 3 Ministerie van EZ, 2013. Definitief aanwijsbesluit Natura 2000-gebied Lemselermaten.
- 4 Ministerie van EZ, 2013. Definitief aanwijsbesluit Natura 2000-gebied Lonnekermeer.
- 5 DLG, 2015. Gebiedsanalyse Borkeld 044, Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Natura 2000.
- 6 KRW, Witteveen+Bos, Royal Haskoning/DHV, 2015. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Wierdense Veld.
- 7 KRW, Witteveen+Bos, Royal Haskoning/DHV, 2015. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Lemselermaten.
- 8 KRW, Witteveen+Bos, Royal Haskoning/DHV, 2015. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Lonnekermeer.
- 9 <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>.
- 10 Ministerie van Landbouw & Visserij, 1991. Aanwijsbesluit Beschermd Natuurmonument Heidenterreinen Twickel.
- 11 http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/atlasvanoverijssel_basis/v1.
- 12 www.NDFF.nl. Geraadpleegd op 14 september 2016, voor waarnemingen tot 10 jaar oud.
- 13 <http://minez.nederlandsesoorten.nl/soorten>.
- 14 IPO, 2013. Gedragscode Provinciale Infrastructuur.

BIJLAGE I VERIFICATIE-WP E6A FLORA EN FAUNA

onderwerp WP E6a - Flora en fauna – Quickscan en aanvullend ecologisch onderzoek

projectcode RIS717-1
 referentie RIS717-1-OOSM5-1
 opgemaakt door T.J.A. Puts MSc
 datum opmaak 15 maart 2017
 bijlagen -

aan Wouter de Vries
 kopie -

Tabel 1. Doel

Id	Doel	Verificatiemethode	Verificatie	Bewijs
Doel 1	De quickscan heeft tot doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en Faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk een verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op de gebieden die volgens de Natuurbeschermingswet zijn beschermd, of deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.	documentanalyse	voldoet	H3 en H4 'Natuurtoets Verbindingsweg Borne'
Doel 2	Op basis van de resultaten van de quickscan dient een inventarisatie/onderzoek van de beschermde natuurwaarden plaats te vinden	documentanalyse	voldoet	H3 en H4 'Natuurtoets Verbindingsweg Bor-

Id	Doel	Verificatiemethode	Verificatie	Bewijs
	om te onderzoeken in hoeverre deze soortgroepen van de onderzoekslocatie gebruik maken en welke vervolgstappen nodig zijn om aan de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet te voldoen.			ne'

Tabel 2. Resultaat

Id	Resultaat	Verificatiemethode	Verificatie	Bewijs
Res-01	Rapport quickscan ecologie	documentanalyse	voldoet	Gehele 'Natuurtoets Verbindingsweg Borne'
Res-02	Rapport ecologisch veldonderzoek	documentanalyse	voldoet	Maakt integraal onderdeel uit van de 'Natuurtoets Verbindingsweg Borne' (zie par. 4.1 voor beschrijving methode)

Tabel 3. Proceseisen

Id	Proceseis	Verificatiemethode	Verificatie	Bewijs
p-01	Uitvoeren quickscan en aanvullend ecologisch onderzoek.	documentanalyse	voldoet	Gehele 'Natuurtoets Verbindingsweg Borne'
p-02	Het ecologisch onderzoek en de inventarisatie van de beschermde soorten dient uitgevoerd te worden door een ter zake kundige.	documentanalyse	voldoet	Opsteller Natuurtoets is als ecooloog werkzaam bij Witteveen+Bos (aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus)
p-03	Voor de inventarisatie van beschermde natuurgebieden dient minimaal gebruik te worden gemaakt van de provinciale natuurgebieden-	documentanalyse	voldoet	N2000: gebruik gemaakt van de gebie-

Id	Proceseis	Verificatiemethode	Verificatie	Bewijs
	kaarten (PEHS) en kaarten van Natura 2000 gebieden zoals weergegeven op http://www.natura2000.nl/pages/kaartpagina.aspx			<p>dendatabase</p> <p>http://www.synbiosys.nl/natura2000/default.aspx?main=gebieden</p>
p-04	De afstand waarbinnen natuurbeschermingsgebieden worden beschouwd dient te worden bepaald naar aanleiding van de te verwachten effecten (o.a. trilling, geluid, stikstofdepositie)	documentanalyse	voldoet	<p>NNN: gebruik gemaakt van de kaartviewer van de Provincie Overijssel: http://gisopenbaar.oversel.nl/viewer/app/atlasvanoverijsselbasis/v1</p> <p>Par. 3.1 'Natuurtoets Verbindingsweg Borne'</p>
p-05	Het inventariseren van bestaande ecologische dient te gebeuren door middel van bureaustudie	documentanalyse	voldoet	<p>H4 'Natuurtoets Verbindingsweg Borne'</p>
p-06	Bij de veldinventarisatie wordt rekening wordt gehouden met de meest geschikte inventarisatie periode per soortgroep, in relatie tot de projectplanning	documentanalyse	voldoet afwijkend	<p>Door projectplanning is het veldbezoek niet in de meeste ideale periode uitgevoerd. Voor de Natuurtoets volstaat echter een habitatscan. Waarnemingen van daadwerkelijke soorten is</p>

Id	Proceseis	Verificatiemethode	Verificatie	Bewijs
p-07	Uitvoeren onderzoek effecten stikstofdepositie (externe werking) op ecologie Nb-wet (Heideterreinen Twickel)	documentanalyse	n.v.t.	hiervoor niet vereist. De kwaliteit van de Natuurtoets is geborgd (zie par. 4.1). Heideterreinen Twickel betreft een Beschermd Natuurmonument buiten de begrenzing van een N2000-gebied. Van deze gebieden is per 1 januari 2017 (inwerkingtreding Wnb) de bescherming komen te vervallen. Hiermee vervalt de relevantie voor het uitvoeren van een Aeriusberekening.
p-08	Het definitief rapport kent een aantal versies: <ul style="list-style-type: none"> - versie 0.1: concept exemplaar voor beoordeling door gemeente - versie 1.0: definitief exemplaar 	documentanalyse	procedure loopt	versie 0.1 is verstuurd, in later stadium wordt versie 1.0 verstuurd

Tabel 4. Producteisen

Id	Producteis	Verificatiemethode	Verificatie	Bewijs
p-14	Rapport quickscan ecologie en ecologisch onderzoek: onderzoek en rapport dienen te voldoen aan de eisen van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet (waaronder in elk geval artikelen 2 en 8-13 en artikel 75 Flora- en faunawet en artikel 10 en 10a en artikel 19d en verder Natuurbeschermingswet, artikel 13 Tracéwet), en het Rijk- en Provinciale EHS beleid.	documentanalyse	voldoet	Zie Toetsingskader H2 'Natuurtoets Verbindingsweg Borne'

Id	Producteis	Verificatiemethode	Verificatie	Bewijs
p-15	<p>De rapporten dienen tenminste te bevatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afbakening onderzoeksgebied op topografische kaart wettelijk kader en beleidskaderbeschrijving onderzoeksmethode - gebiedsbeschrijving - beschrijving voorgenomen ingreep - onderzoeksresultaten: aangeven welke beschermde soorten (Flora- en faunawet) mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomen (locatiegeschiktheid bepalen in relatie tot de functie van het gebied voor de soort). Onderscheid maken in aangetroffen soorten en mogelijk voorkomende soorten. Tevens onderscheid maken tussen resultaten uit bronnenonderzoek en veldbezoek. - gegevens beschermde soorten in tabel opnemen met aanduiding beschermingsstatus (tabel 1, 2 of 3). - de aangetroffen soorten en potentiële waarnemingen aangeven op een (stippen) kaart met topografische ondergrond (schaal 1: 5.000/1:10.000). - beschrijving van effecten van het project op de beschermde gebieden (Natura 2000 in de vorm van een voortoets) en aangeven van maatregelen om conform wet- en regelgeving te handelen. - haalbaarheid van een mogelijke vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet. - advies over mogelijk mitigatie- compensatieplan PEHS. - advies over welk nader en/of aanvullend onderzoek noodzakelijk is/aanbevolen wordt, inclusief een advies over de beste uitvoeringsperiode hiervan. - conclusie en aanbevelingen in tabelvorm. 	documentanalyse	<ul style="list-style-type: none"> - voldoet - voldoet - voldoet - voldoet - voldoet - voldoet - voldoet niet - voldoet niet - voldoet - voldoet - voldoet 	<p>Natuurtoets Verbindingsweg Borne':</p> <ul style="list-style-type: none"> - par. 1.2 - par. 1.2 - par. 1.3 - H4 - H4 (tekstueel) - H4 (voor relevante soorten) - Voortoets niet uitgevoerd. In par 3.1. wordt uitvoeren Voortoets geadviseerd - Afhankelijk van resultaten Voortoets - Par. 3.3 - Par 4.2.3 en 4..2.4 - H5
p-16	<p>Inventarisatie veldonderzoek (indien van toepassing) dient te worden opgeleverd conform de vereisten uit de NDFP zodat de gegevens in de NDFP kunnen worden ingevoerd.</p>	documentanalyse	n.v.t.	<p>Geen soortgericht veldonderzoek uitgevoerd</p>

Id	Producteis	Verificatiemethode	Verificatie	Bewijs
p-17	De producten dienen digitaal geleverd te worden in PDF-A en Word	documentanalyse	voldoet	'Natuurtoets Verbindingsweg Borne' in zowel Word als PDF opgeleverd

